

STORTINGET

Innst. 347 S

(2017–2018)

Innstilling til Stortinget
fra utdannings- og forskningskomiteen

Dokument 8:176 S (2017–2018)

Innstilling fra utdannings- og forskningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Hans Fredrik Grøvan, Olaug V. Bollestad, Tore Storehaug og Geir Jørgen Bekkevold om nasjonale retningslinjer for barne- og ungdomsorganisasjoners tilgang til bruk av skoler og andre offentlige rom

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide nasjonale retningslinjer for barne- og ungdomsorganisasjoners tilgang til bruk av skoler og andre offentlige rom.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jorodd Asphjell, Martin Henriksen, Nina Sandberg og Torstein Tvedt Solberg, fra Høyre, Kent Gudmundsen, Turid Kristensen, Marianne Synnes og Mathilde Tybring-Gjedde, fra Fremskrittspartiet, Åshild Bruun-Gundersen og lederen Roy Steffensen, fra Senterpartiet, Marit Arnstad og Marit Knutsdatter Strand, fra Sosialistisk Venstreparti, Mona Fagerås, fra Venstre, Guri Melby, og fra Kristelig Folkeparti, Hans Fredrik Grøvan, viser til representantfor-

slaget. Kunnskaps- og integreringsminister Jan Tore Sanner har uttalt seg om forslaget i brev av 17. april 2018. Brevet følger vedlagt denne innstillingen.

Komiteen avholdt åpen høring i saken 3. mai 2018.

Komiteen vil understreke at barne- og ungdomsengasjement utelukkende er positivt, og at dette ønskes velkommen i alle sammenhenger der det er lagt opp til åpen og demokratisk forankret aktivitet. Komiteen viser til at utfordringene trukket fram i representantforslaget omfatter et bredt utvalg av organisasjoner på tvers av interessefelt, også for aktivitet initiert av voksne. Problemstillingen er aktuell både i og utenfor skoletiden, og skal ikke gå utover ordinær skoleaktivitet og undervisning.

Komiteen mener det offentlige skal legge til rette for at voksne som barn skal delta i aktivitet i tråd med ytringsfriheten og norsk lov. Hatefulle ytringer eller virksomhet som er i moralske gråsoner, er det nulltoleranse for. Skolene er et viktig møtested og skal bidra til debatt, meningsbrytning og ytring åpen for alle.

Komiteen vil påpeke prinsippet om lokalt selvstyre og at det er lokale folkevalgte som har hovedansvaret. Per i dag er det ikke er hjemmel for at departementet pålegger skolen hvordan skolens lokaler skal brukes. Komiteen vil trekke fram at kommunens utlån av skolens lokaler bør følge prinsippene for god forvaltningsskikk, som informasjonsplikt, krav om begrunnelse, forbud mot usaklig forskjellsbehandling med mer.

Komiteen vil trekke fram kommunens myndighet og fortrinn til å kjenne lokalt organisasjonsliv og frivillighet, og herunder legge til rette etter lokale forhold for dem som ønsker å skape aktivitet i kommunen. Samtidig vil komiteen peke på at det ikke bare er lokalt forankrede organisasjoner som skal slippe til med akti-

vitet, men også organisasjoner med overbygning i fylket eller landet med interesse for å ha møtestedet lokalt bør bli tatt imot.

Komiteen merker seg at barne- og ungdomsorganisasjoner uttrykker at det er stor variasjon i tilbakemeldingene de blir møtt med når de spør om å få låne lokaler, selv i samme kommune og på samme skole. Varierende argumenter for hvorfor organisasjonene ikke får bruke lokalene, kan gjøre det krevende å klage og forfølge dette videre. Komiteen oppfatter at for barne- og ungdomsorganisasjoner kan dette være særlig utfordrende med jevn utbytting av medlemsmassen og trang økonomi, som går på kontinuiteten og forutsigbarheten løs.

Komiteen mener både lokalt selvstyre og organisasjonsliv er viktige arenaer for demokratisk utvikling og en levende samfunnsdebatt. Utlån og utleie er basert på avtaler som kommunen inngår i kraft av sin eiendomsrett. Flere kommuner har fastsatt egne forskrifter, retningslinjer eller andre regler for utlån eller utleie, men dette er veldig ulikt.

Komiteen viser til rapporten Ung frivillighet 2016 utarbeidet av Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU), som viser at barne- og ungdomsorganisasjonene skaper mestring, vennskap, meningsfull fritid, demokratiforståelse og innflytelse blant ungdommer. I tillegg bidrar disse organisasjonene til gode og trygge lokalsamfunn, integrering og bygger sosial kapital. Det er ønskelig at elevorganisasjoner og barne- og ungdomsfrivilligheten får tilgang til gratis offentlige lokaler der det er mulig.

Komiteen vil påpeke at verken departement eller Stortinget har hjemmel til å pålegge skoler å låne ut lokaler til barne- og ungdomsorganisasjoner. Kommunene kjenner det lokale organisasjonslivet og frivilligheten og bør legge til rette for utlån av offentlige bygg så langt det lar seg gjøre.

Komiteen viser til at Drammen kommune har etablert lokale retningslinjer for utlån av skolelokaler og andre offentlige bygg gratis til frivillige organisasjoner, og at det er laget en digital bookingløsning for dette. Komiteen registrerer at flere frivillige lag og foreninger trekker dette frem som et godt eksempel på et forutsigbart og enkelt system, og vil oppfordre andre kommuner til å gjøre tilsvarende.

På denne bakgrunn fremmer komiteen følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med KS og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjo-

ner med sikte på å sikre barne- og ungdomsorganisasjoner tilgang til skoler og andre offentlige bygninger lokalt, og unngå at skoleeierne bidrar til usaklig forskjellsbehandling ved utlån.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Venstre viser til at det vil være krevende å etablere nasjonale retningslinjer som tar hensyn til hver enkelt kommunes muligheter og utfordringer i forbindelse med utlån av offentlige lokaler til frivillige lag og foreninger.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti viser til representantforslaget fra Kristelig Folkeparti. Dette medlem mener at barne- og ungdomsorganisasjoners har viktige bidrag på mange områder i samfunnet og at disse organisasjonene må sikres gode rammer for sin aktivitet. Dette medlem har over tid sett en utvikling mot at flere og flere skoleeiere nekter elever å drive med ulik frivillig aktivitet i skolens lokaler i skoletiden, og at dette har hemmet organisasjonenes mulighet til å drive aktivitet og utvikle seg. Dette medlem viser videre til at dette særlig har rammet religiøse organisasjoner, men vil peke på høringen i utdannings- og forskningskomiteen 3. mai 2018 som viste et bredt engasjement for denne saken, og gav eksempler på hvordan ulike regler på ulike skoler rammer alle typer organisasjoner.

Dette medlem mener aktivitet i regi av barne- og ungdomsorganisasjoner er noe som skal oppmuntres og legges til rette for, og at det er behov for en mer enhetlig tilnærming til problemstillingen som løftes i representantforslaget og utfordringene som organisasjonene har i møte med skolene.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen viser til representantforslaget og råder Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

Stortinget ber regjeringen gå i dialog med KS og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner med sikte på å sikre barne- og ungdomsorganisasjoner tilgang til skoler og andre offentlige bygninger lokalt, og unngå at skoleeierne bidrar til usaklig forskjellsbehandling ved utlån.

Oslo, i utdannings- og forskningskomiteen, den 29. mai 2018

Roy Steffensen

leder

Marit Knutsdatter Strand

ordfører

VEDLEGG**Brev fra Kunnskapsdepartementet v/ statsråd Jan Tore Sanner til utdannings- og forskningskomiteen, datert 17. april 2018****Representantforslag 8:176 S (2017–2018) Om nasjonale retningslinjer for barne- og ungdomsorganisasjoners tilgang til bruk av skoler og andre offentlige rom**

I Jeløya-plattformen har regjeringen understreket at barn og unge skal ha mulighet til å skape sin egen frivillighet og til å organisere sin egen ungdomskultur. Vi har også påpekt at vi vil slippe fri og støtte opp om skaperkraften i det enkelte menneske og i fellesskapene som dannes i frivillige organisasjoner.

Jeg deler forslagsstilleres engasjement for barn- og unges vilkår for å starte opp og delta i organisasjoner av og for ungdom. Elevstyrte initiativ bør som hovedregel heies frem og støttes opp om av både lokale og nasjonale politikere.

I Norge har vi lang og god tradisjon for at skoleanlegg lånes og leies ut til ulike aktiviteter og organisasjoner. Dette er en verdifull tradisjon. Tilgang til skoleanlegg og andre offentlige bygninger er svært viktig for mange lag og organisasjoner, ikke minst barne- og ungdomsorganisasjoner. Mye av landets korpsaktivitet, barneidrett, ungdomspolitik, speider, kor etc. ville knapt vært mulig uten at barne- og ungdomsorganisasjonene fikk tilgang til skoler og andre offentlige bygg.

I dag er det ingen regler som hverken pålegger eller begrenser skoleeieres adgang til å gi tilgang til sine lokaler verken i skoletiden eller utenom. Som eier av skoleanleggene kan kommunen og fylkeskommunen selv bestemme hvordan de skal brukes, men vi må kunne forvente at begrunnelsen for eventuelt å nekte tilgang er saklig og ikke-diskriminerende.

Jeg er enig med forslagsstillerne i at elevstyrte barne- og ungdomsorganisasjoner bør kunne få bruke lokaler på skolen til sine samlinger og aktiviteter. Selv om skolene ikke er pålagt å stille lokaler til rådighet, bør de forsøke å tilrettelegge for at elevene kan samles i løpet av skoledagen. Skolene og skoleeier er forpliktet til å sørge for at alle elever har et trygt og godt skolemiljø, og skal arbeide aktivt for å fremme dette. Dette kan blant annet innebære å ivareta og tilrettelegge for ulike lag, grupper og organisasjoner som samler grupper av elever i sosiale fellesskap. Samtidig må ikke denne typen aktiviteter komme i veien for skolens undervisning eller egne aktiviteter. Utlån av rom og lokaler må heller ikke være til hinder for andre viktige gjøremål ved skolen som utviklingssamtaler, administrative møter, renhold mv. Vi vet at mange skoler finner gode løsninger på dette.

Representantene Grøvan, Storehaug, Bollestad og Bekkevold tar til orde for nasjonale retningslinjer for barne- og ungdomsorganisasjoners tilgang til bruk av

skoler og offentlige rom. De ønsker at det i retningslinjene skal stilles krav til kommuner og fylkeskommuner også for å sikre lik praksis over hele landet. Krav til kommuner eller fylkeskommuner, som begrenser deres rådighet over egen eiendom, forutsetter imidlertid hjemmel i lov. Slik lovhjemmel har vi ikke i dag. Jeg synes det er verken det er nødvendig eller en god idé å innføre lovregler om dette. Regjeringen er opptatt av at vi skal styrke det kommunale selvstyret og redusere den statlig detaljstyringen.

Skoleledere og skoleeierne bør se viktigheten av elevengasjement og elevstyrte aktiviteter og organisasjoner, og hvordan dette er grunnleggende for et aktivt og inkluderende skolemiljø og lokalsamfunn. Jeg mener at elevstyrte barne- og ungdomsorganisasjoner bør kunne få bruke lokaler på skolen til sine samlinger og aktiviteter, men jeg mener likevel at dette ikke er egnet for statlig detaljstyring.

